

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVI., číslo 24

15. 12. 2019 / neprodejné

Z OBSAHU Amazonská synoda: Ztratí se víra v deštném pralesi?

04

Slova, která musí zaznít: „Tati, kde jsi?“

II

Nářek kardinála Saraha: Katolická církev ztratila smysl pro posvátno

I–VIII

Mons. Vlastimil Kročil. Foto: © Anicka Zemanova / Člověk a víra

Krásný a vznešený ideál

Jedním z témat, která v současné době hýbou naší společností, je rodina. Bohužel jsme svědky toho, jak dochází k rozměňování pojmu rodiny a zpochybňování dosud uznávaných principů. Mnohdy vidíme, jak lehkomyšlně se rodiny rozpadají, jak snadno může i do rodin vstupovat násilí. Prozatím jen v zájmu společenské korektnosti se tolerují některé formy rodinného soužití, ale o to víc je napadáno její křesťanské pojetí a chápání. Pro nás křesťany je to důležitá výzva, abychom dokázali čestně obhájit své důvody, byť parlamentní demokracií budeme třeba i přehlasováni. Díky souhrnnému nazírání na Boží věc, tedy vírou, modlitbou a vlastní zkušeností, je možné vystavět pevné základy pro život jak s Bohem a s lidmi obecně, tak i zcela specificky pro život rodinný. Rodi-

nu je třeba chránit a vážit si jí, neboť její mimořádnou hodnotu do ní vložil sám Stvořitel – Dárce života, na jehož tvůrčím díle se ona sama podílí.

Kdysi napsal apoštol Pavel: „Vy ženy, buďte svému muži podřízeny, jak se sluší na křesťanky. Vy muži, mějte svou ženu rádi a nechovejte se k ní mrzoutsky. Vy děti, ve všem svoje rodiče poslouvejte, jak se to patří u křesťanů. Vy otcové, nedrážděte svoje děti, aby neztrácely odvalu.“ Tato slova obsahují v sobě dva nejzákladnější vztahy rodinného života: jde o vzájemný vztah mezi manželi a vzájemný vztah rodičů a dětí. Z těchto dvou vztahů, jak je zřejmé, je důležitější vztah mezi manželi, neboť od něj se vztah rodičů a dětí odvíjí. V dnešní době člověk přijímá ta slova apoštola Pavla s určitými rozpaky. Není problém v tom, když

apoštol doporučuje, že muž má mít svou ženu rád, ale když zmiňuje „podřízenost“ ženy; tam zaznívají jeho slova jakoby nepatřičně pro dnešní moderní společnost, kdy si všichni uvědomují velikou a důležitou hodnotu rovnoprávnosti mezi mužem a ženou.

Apoštol Pavel byl nepochybně ovlivněn mentalitou své doby, ale kvůli tomu není zapotřebí hned škrtnat pojem „podřízenost“. Ona podřízenost platí přece ve vztahu vzájemně, stejně tak jako vzájemná musí být láska mezi mužem a ženou. Jinými slovy řečeno, nejen muž má mít svou ženu rád a milovat ji, ale i žena má mít ráda a milovat svého muže. Zmíněná podřízenost je jedním z aspektů, který z lásky plyne. Kdo opravdově miluje, tak

dokončení na str. 2

Hadjadj: Ježíš by se dnes narodil v komunitě Archa

Kdyby měl dnes Ježíš přijít na svět, narodil by se v komunitě Archa jako dítě s Downovým syndromem – říká francouzský filosof a spisovatel Fabrice Hadjadj. Připomněl, že Ježíš je dítětem, které uniklo vyhlazení. A vyhlazování, masová a okamžitá eliminace je osudem, jaký dnes potkává děti, u nichž lékaři objeví přítomnost této anomálie chromosomů.

Hadjadj, který sám vychovává osm dětí, neváhal vyslovit tuto svou hypotézu v rozhovoru pro týdeník *Famille Chrétienne*, který na začátku Adventu oslovil sérií spisovatelů s otázkou, kde dnes hledat ubohou stáj, v níž by Boží Syn přišel na svět. V návaznosti na své židovské kořeny francouzský filosof připomíná, že Bible užívá stejný výraz pro označení Noemovy archy a košíku, ve kterém se zachránil malý Mojžíš. Archa zachraňuje před smrtí, tak jako byl Ježíš zachráněn při vraždění neviňátek.

Fabrice Hadjadj vypráví o své nedávné návštěvě v lyonské komunitě Ar-

Foto: congerdesign / Pixabay

cha, kde se setkal s lidmi s Downovým syndromem. Rozhovor s nimi připomíná zkušenost Tří králů, kteří po setkání s Ježíšem museli změnit plány a vydat se jinou cestou. Svěřenci Archy nás vytrhávají ze schémat, ze známé cesty. Kromě toho v důsledku svého postižení si bez ohledu na věk zachovávají dětskou prostotu. Pokud vezmeme vážně Ježíšova slova, že kdo chce vejít do Nebeského království, musí být jako dítě, tak o nich lze říci, že jsou dětmi dvojnásobně, dodává Hadjadj.

Přítomnost těchto lidí je pobuřující pro lidi naší doby, pokoušené slibů transhumanismu a všeobecné technologizace. V neustálé honbě za efektivností se však vytrácí obyčejná radost z bytí. Ježíš s Downovým syndromem by nepasoval do této logiky výkonnosti. Byl by však svědectvím krásy bytí. Setkání s takovým člověkem je osvobozující zkušeností, říká francouzský filosof Fabrice Hadjadj.

Vatican News

dokončení ze str. 1

nemá problém se podřídít, aniž by to pocítoval jako nějaké ponížení. Podřizenost v tomto smyslu znamená spíše vnímat potřeby druhého, být citlivý, empatický, být schopný vést dialog, nerozhodovat o všem jen sám, jde také o schopnost vzdát se svého vlastního „já“ ve prospěch společného „my“.

Jistě, realita obvykle pokulhává za krásným a vznešeným ideálem, ale nemluvit o něm nebo se za něj dokonce stydět a vzdát se ho, to by znamenalo začátek konce našeho i celé společnosti. Ideál má vždy sám o sobě podivuhodnou sílu vzbuzovat zájem, a proto je tak důležité o něm mluvit. Mladá generace, děti a mládež, má přece právo převzít štafetu ne pouze cynismu a skepse, nýbrž i štafetu krásných a vznešených ideálů.

*Mons. Vlastimil Kročil
biskup českobudějovický*

Drazí čtenáři,

toto vydání RC Monitoru je pro letošní ročník poslední. Nové číslo ročníku 2020 očekávejte v druhém lednovém týdnu, s datem vydání 12. 1. V prvním čísle nového roku také naleznete potvrzení Vašich darů za rok 2019.

Za Vaši přízeň, podporu a především modlitby i věrnou čtenářskou důvěru Vám ze srdce děkujeme!

Přejeme Vám požehnané Vánoční svátky!

Redakce

SLOVO BISKUPA

Arcibiskup Aupetit: Cenzura spočívá také v cejchování a odmítání diskuse

Foto: csbonawitz / Pixabay

Cenzura je ve Francii faktem. Pokud má někdo jiný názor než většina, nesmí promlouvat na veřejných místech. Pokud máš jiný názor, budeš označen za reakcionista nebo homofoba, říká pařížský arcibiskup.

V obšírném rozhovoru pro švýcarský portál *24heurs.ch* se arcibiskup Aupetit vyjádřil ke kauze Sylviane Agacinski. Tato francouzská filosofka a feministka, žena bývalého premiéra Lionela Jospina se nedávno stala obětí pronásledování ze strany extrémistů LGBT. V obavách před jejich protesty univerzita v Bordeaux musela zrušit její přednášku. Sylviane Agacinski totiž veřejně vystoupila proti zákonu o oplodnění *in vitro* pro lesbické páry.

Podle arcibiskupa Michela Aupetita se cenzura projevuje také pohrdáním, diskreditací a odmítáním diskuse. Příkladem toho je reakce ministryně zdravotnictví na výrok Francouzské lékařské akademie, která formulovala vážné výhrady ohledně návrhu zákona o „*in vitro*“. Namísto polemiky s argumenty představenými Akademií ministryně reagovala s tím, že akademie je zpátečnická. Také v tom spočívá cenzura – podotýká pařížský arcibiskup. Odmítá se dialog a pohrdá se názorem jiných. Podle jeho mínění podobnou taktiku uplatňuje také prezident Macron. Vytváří zdání společenského dialogu a potom jedná podle svého. Setkali se s tím jak protivníci nového zákona o bioetice, tak protestní

hnutí žlutých vest.

Arcibiskup Aupetit odpovídal také na otázku o sílící vlně profanací křesťanských míst kultu. Potvrdil, že tomu tak skutečně je. Kromě toho v případech, kdy se cílem stávají konsekrované hostie, je zřejmé, že nejde o pouhý vandalismus, nýbrž o profanaci. Arcibiskup Aupetit nicméně varoval křesťany před upadáním do bolestí. Dnes je totiž velmi módní mluvit o fobiích různého druhu. Ukazuje se, že každý z nás je „kdovíčehofobem“. Také my bychom mohli propadnout této hře, říká pařížský arcibiskup. Varuje ale, že to není správná cesta. Kristus byl ukřižovaný, ale vstal z mrvých. Věříme, že pronásledování nemají poslední slovo. Lepší je vystavit se ohrožení a s vědomím rizika nechat kostely otevřené, dodává arcibiskup Aupetit.

Upozorňuje také, že Francii, ale i celému Západu, dnes velmi schází bratrství. „Když jsem v 80. letech pracoval ve městě jako lékař, vztahy mezi muslimy a křesťany byly dobré, všichni si navzájem pomáhali bez ohledu na vyznání. Dneska už tomu tak není. Když se vrátím na stejná místa, každý si žije ve svém prostředí,“ říká arcibiskup Aupetit. Podle jeho mínění se tento jev týká celé společnosti. Výjimkou stále ještě zůstávají kostely, kde se setkávají lidé z různých vrstev a prostředí.

Vatican News

Bliží se svátky Narození Páně a u mnohých křesťanů (někdy i nekřesťanů či nevěřících) se objevuje nevyslovená otázka: Jak správně a vhodně vyjadřovat společenskou úctu Bohu navenek, jaký kult mu veřejně vzdávat. Protože mnohdy se stydí veřejně vzdát Bohu úctu, a to mnohdy i proto, že nevědí, jak se to správně dělá (jak se přežehnat, jak správně pokleknout,...), vyhýbají se těmto úkonům a někdy se až naivně vymlouvají jak malé děti. A přece kult Bohu, úctu Bohu (božství, nadpřirozeným silám) lidstvo vzdávalo od nepaměti; tedy od počátku, pokud můžeme o tom registrovat nějaké znaky. To, že člověk závisí od nějaké moci, která je nad ním, je to nejpřirozenější, co může být a co je člověku vrozené. Pokud člověk nevzdává úctu Bohu, pak ji vzdává (je nucen vzdávat) nevhodným lidem či silám. Stačí se podívat do dějin a pozorně si všimnout, co se dělo v době, když se Bůh vymazával z lidské paměti a nahrazoval se lidskými výtvoři a teoriemi. Jestli to vedlo k jeho štěstí nebo k jeho opaku... První krok či stupeň tohoto kultu je díkyčinění. Všechno (ne jen něco) považovat za dar, za milost a dobrodiní, za co máme děkovat. A děkovat máme nejen několika slovy, nejen nějakým izolovaným skutkem, ale celým životem. Za největší milost považovat to, že ještě (nebo už?) dokážu děkovat. Protože to není samozřejmé. Vyžaduje to mnohdy velkou dávku pokory. Až tímto úkonem se ale napojuji na zdroj života, který se nachází především v liturgii, v eucharistii. V liturgii svatého Jana Zlatoústého kněz po proměnění pozdvihuje dary a říká: „Tvoje z tvého tobě přinášíme za všechny a za všechno.“ Všimněme si slova: tvoje z tvého... všechno je jeho... a my ať mu také chceme celí patřit. Všechno ostatní je dočasné nebo klam. Jen On je naše pravá radost a věčné štěstí.

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSC., apoštolský exarcha řeckokatolické církve

AMAZONSKÁ SYNODA: ZTRATÍ SE VÍRA V DEŠTNÉM PRALESE?

Při „hledání nových cest“ evangelizace hrozí riziko, že zapomeneme na jádro evangelia.

V říjnu se na tři týdny v Římě na amazonské synodě setkává 185 biskupů, misionářů a učenců, převážně z Jižní Ameriky a Evropy. Papež František je požádal, aby „nalezli nové cesty pro evangelizaci“ amazonského regionu a „reagovali na krizi týkající se amazonského pralesa“.

Ačkoli by synoda mohla poskytnout některé užitečné pohledy na ekologické problémy, její přípravné dokumenty ve mně vzbuzují obavy, že „nové cesty“ evangelizace, jak si je představují synodní otcové, oslabí dlouhodobou katolickou misijní praxi a budou ignorovat učení katolické církve.

Veledůležitá oblast

Oblast Amazonie je obrovská a obrovsky důležitá. Nachází se v ní největší deštný prales na světě a největší zásoby nezmrzlé pitné vody. Vyskytuje se v ní flora a fauna, kterou nenalezneme nikde jinde na světě. Žije v ní také 34 milionů lidí, z nichž tři miliony tvoří Indiáni, kteří patří k téměř 400 různým etnickým skupinám. Většina Amazonie leží v Brazílii, ale zasahuje i do Bolívie, Kolumbie, Ekvádoru, Peru, Venezuely, Surinamu, Guyany a Francouzské Guyany.

Od chvíle, kdy papež František v roce 2017 oznámil konání synody, se objevují otázky a kontroverze ohledně jejího smyslu a programu. Kolují zvěsti, které nakonec potvrdil pracovní dokument synody (přípravený organizátory akce pro diskusi chystanou na říjen), že se na synodě bude zvažovat kněžské svěcení starších ženatých mužů, aby se církev vypořádala s nedostatkem kněží v tomto regionu.

Dalším problémem je služba žen, přičemž někteří komentátoři doufají, že synoda vyzve k svěcení diakonek. Přestože pracovní dokument nezachází až tak daleko, doporučuje, aby synoda „určila druh služby, která by mohla být svěřena ženám“. Kardinálové Raymond Burke,

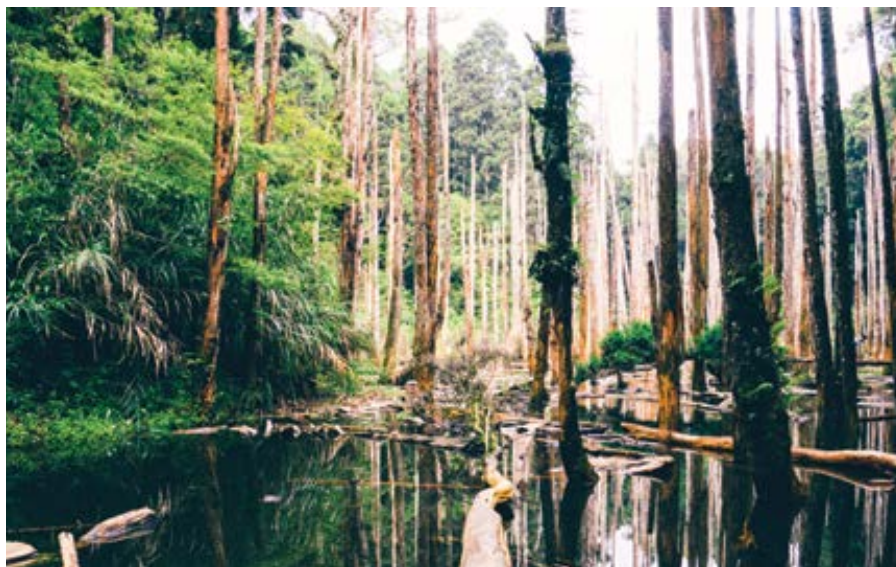

Foto: Pixabay

Dokumenty ve mně vzbuzují obavy, že „nové cesty“ evangelizace, jak si je představují synodní otcové, oslabí dlouhodobou katolickou misijní praxi.

Walter Brandmüller a Gerhard Müller vyjadřují silné výhrady k tomuto pracovnímu dokumentu a kritizují to, co v něm považují za zmatenou teologii, chybnou metodologii a nejednoznačné výrazy.

Získávejte učedníky

S otázkami, které vznesli tito tři kardinálové, souvisí i problematika církevní mise *ad gentes* (k národům či k lidu), což je odvěký závazek církve evangelizovat nekřesťany po celém světě. Zakládá se na Kristových slovech, která řekl apoštolům: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal.“ (Mt 28,18–20)

Katolická církev se v posledních 2000 letech podílela na evangelizaci v Evropě, Africe, Asii a Americe. Například ve vnitrozemí Jižní Ameriky v 17. a 18. stole-

tí, v oblastech, které nyní patří k Argentíně, Brazílii a Paraguayi, jezuitští misionáři přinášeli evangelium mnoha různým domorodým etnickým skupinám. Jak lze vidět ve filmu *Misie*, který v roce 1986 natočil Roland Joffé, tato evangelizace národů, jež nikdy předtím o křesťanství neslyšely, často končila smrtí prvních misionářů zabitých nikoli proto, že byli cizinci, ale výslovně z toho důvodu, že zaváděli nové náboženství. Navzdory takovému počtu mučedníků jezuité vytrvávali a často zjistili, že celé komunity domorodých lidí jsou ochotny přijmout evangelium a křest.

Kolem roku 1767, kdy jezuité byli (z politických důvodů) z Latinské Ameriky vyhnáni, provozovali desítky misí, v nichž žily desetitisíce domorodých katolíků. Byli vzděláváni v domorodých jazycích, jako například v guaraní, a plně se podíleli na svátostném životě církve.

Mělo by to být zřejmé, ale vzhledem k přístupu, který zaujímá synodální pracovní dokument, je nutno výslovně uvést, že jezuité se snažili obrátit lidi od pohanství ke katolicismu a věřili, že katolicismus je tak nadřazený domorodým náboženstvím, že konverze je zjevně záležitostí věčné spásy.

Nejasný dokument

Synoda se soustředí na evangelizaci lidu Amazonie, ale praxe doporučovaná v pracovním dokumentu ani zdaleka nedosahuje obětí a úsilí jezuitů v koloniálním období. Pokud bude dokument přijat, ve skutečnosti dojde k vyprázdnění pojmů „misie“ a „evangelizace“.

Dokument vyjadřuje obavy z toho, že bude lidu Amazonie vnucována západní kultura, „jednotná zvěst“ a „řešení, které má obecnou platnost“. Autoři dokumentu se domnívají, že „složitá, pluralitní, konfliktní a nejasná sociokulturní realita“ tohoto regionu znamená, že neexistuje prostor pro aplikaci „monolitického souboru církevní nauky střeženého všemi a neponechávajícího žádný prostor pro nuance“.

Kromě toho, že se jedná o sociologické výrazy, jsou tato slova příkladem záměrné dvojnáčnosti. Autoři textu se vyhýbají přímému tvrzení, že na lid v Amazonii nevztahují věčné učení katolické církve, ale naznačují, že by se mělo použít tolik „nuancí“, že vy nebo já novou zvěst možná ani nepoznáme. Když dokument doporučuje, aby se misionáři „zbavili rigidních pozic, které dostatečně nezohledňují konkrétní život lidu a pastorační realitu“, je obtížné v tom nespátrovat výzvu k věroučné „flexibilitě“.

Nepotřebná konverze?

Dokument tento dojem ještě posiluje použitím slova „konverze“, které tu má často opačný význam než jeho tradiční pojetí. Když dokument například uvádí: „Vzhledem k tomu, že stále přetrvává koloniální a patriarchální mentalita, je nezbytný hlubší proces konverze a usmíření“, vypadá to, jako by konvertovat měli misionáři, a ne lid Amazonie.

V další části je toto použití ještě zjevnější: „K tomu, abychom slyšeli hlas Ducha v nářku lidu Amazonie a v magisteriu papeže Františka, je nezbytný proces

Papež František s jedním z amazonských domorodců. Foto: vaticannews.va

Misijní území vyžadují soustředěné úsilí, aby se zjistilo, v jakých oblastech mohou být zvyklosti lidu „vedeny do souladu s mravností, kterou vyslovuje Boží zjevení“.

pastorační a misijní konverze.“

Pracovní dokument ospravedlňuje toto převrácení tradiční misijní dynamiky tvrzením, že zatímco lidé ze Západu mají „koloniální a patriarchální mentalitu“, lid Amazonie vykazuje různé chvályhodné vlastnosti a praktiky: „víru v Boha Otce-Matku Stvořitele“, „společenství a harmonii se zemí“, „živý vztah s přírodou a „Matkou Zemí“, „rituály a náboženské vyjádření“, „vztahy s předky“ a úctu k „posvátnému významu tohoto území“.

Kulturní rozdíly jsou zjevně natolik extrémní, že lidé ze Západu by se měli věnovat očištění svého kulturního dědictví, zatímco lid Amazonie nyní může převzít roli učitele a vzoru pro Západ.

Dokument nijak nenaznačuje, že by domorodé amazonské národy potřebovaly konvertovat, což je pozoruhodné vzhledem ke skutečnosti, že amazonské náboženské praktiky a vyjádření, o nichž hovoří, nejsou křesťanské. V dokumentu také není žádná zmínka o tom, že domorodé národy z této oblasti jsou obecně známými praktikováním infanticidy

a že emeritní biskup amazonského města Pará v Brazílii nedávno veřejně odsoudil skandálně vysokou míru zneužívání dětí v tomto regionu.

Nechci tím říct, že lidé v Amazonii potřebují konverzi více než ostatní národy na světě. Chtěl jsem však vyjádřit, že národy Amazonie ani vzdáleně nejsou dokonalou společností bez poskvrny a bez potřeby pokání a konverze a že podobně jako starověcí Řekové, středověcí Němci a Aztékové v 16. století jsou hříšníky, jejichž největší potřebou je odpuštění hříchů. Možná mohou naučit lidi na Západě spoustě věcí, ale ze všeho nejdříve potřebují pokání a věřit evangelium.

Misionářům, kteří tento pořádek obrací – přijetí lidu Amazonie za své učitele dříve, než mu dají ten největší dar, evangelium Ježíše Krista – to možná připadá jako pokora, ale ve skutečnosti je to medvědí služba lidem, kteří potřebují spásu.

Toto převrácení významu misie není jen teoretickým problémem. V rozhovoru z roku 2018 italský misionář P. Corrado Dalmolego, který pracuje s národem

Yanomami v brazilském deštném pralese, připustil, že za 11 let své služby nepokřtil ani jednoho člověka a že ani jeho kolegové misionáři za 50 let služby nikoho nepokřtili. Nicméně se zdá, že P. Dalmo- lego považuje svou službu za úspěšnou, protože to, co se dozvídá o spiritualitě a kultuře lidu Yanomami, obohacuje jeho vlastní víru.

Misie dialogu a setkání

Pracovní dokument dvakrát cituje dekret Druhého vatikánského koncilu o misiích jako autoritu pro svou výzvu k „setkávání a dialogu kultur“ a „vzájemnému obohacování kultur v dialogu“. Druhý vatikánský koncil skutečně vyzývá k dialogu a vzájemnému obohacování, ale v pasáži, která je citována v pracovním dokumentu, dodává, že když misionáři objevují „poklady“ a „semena Slova“ rozeseť v různých kulturách na světě, měli by „tyto poklady osvětlit, osvobodit a podrobit vládě Boha Spasitele“.

Koncil dodává, že misijní území vyžadují soustředěné úsilí, aby se zjistilo, v jakých oblastech mohou být zvyklosti lidu „uvedeny do souladu s mravností, kterou vyslovuje Boží zjevení“. Tímto způsobem „se také vyloučí každý druh synkretismu a falešného partikularismu“. V tradičním katolickém pojetí setkání evangelia s novou kulturou evangelium posuzuje kulturu, ale kultura nikdy nemůže posuzovat evangelium.

Zdá se, že synoda směřuje k volání po misií dialogu a setkání, které potlačí zvěstování a konverzi. Ale jak Druhý vatikánský koncil v návaznosti na církevní tradici jasně uvádí, úkolem misie je především „hlásat evangelium a zakládat církve mezi národy nebo skupinami, které dosud v Krista nevěří“. Církevní misie zahrnuje službu a dialog, ale koncil určil, že „hlavním prostředkem zakládání církve je hlásání evangelia Ježíše Krista“.

Jak už tomu v současném katolicismu bývá, amazonská synoda může být dal-

ším příkladem mlhavého „ducha Druhého vatikánského koncilu“, který převládá nad skutečnými koncilními texty.

Todd Hartch
Catholic Herald
Přeložil Pavel Štíčka

Todd Hartch
profesor a spisovatel

* Vzhledem k době přípravy, překladu a výrobnímu termínu našeho časopisu dva články týkající se Amazonské synody se zjevně vztahují ještě k přípravnému období, kdežto dnes jsou už pro mnohé aktuální jiná témata. Přesto tyto náměty svou aktualitu neztratily, protože vyjádřené obavy i po průběhu synody jsou ještě živé a nejsou plně rozptýleny.

Redakce

ZDRŽENLIVOST – VLASTNOST CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak je přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD.

Jeho prastrýcem byl zarostlý ztělesněný teror Barbarossa. Bratrance druhého stupně brutální císař Fridrich II. Jeho rodina byla v příbuzenském vztahu s císařem Jindřichem VI., s králi Aragonska, Kastilie a Francie a ještě dobré poloviny vládců Evropy. Jeho otec nosíval meč před císařskými prapory a vtrhl do benediktinského kláštera na Monte Cassino, který považoval císař za pevnost svého nepřítel, papeže.

Při narození proto tento sedmý a poslední syn hraběte Landulfa a jeho manželky hraběnky Theodory z Teana zdědil evidentní a neodpuštělnou povinnost zaujmout své místo ve světě a přinést ještě trochu více záře jménu své rodiny,

která už i tak byla dost slavná. Jeho osud byl takřka vytesaný do kamene. Nebo se to tak zdálo.

Jednoho dne klidně oznámil, že chce vstoupit do právě založeného řádu kazatelů (k dominikánům) a obléci si roucho chudého bratra, vlastně žebráka, neboť taková byla charakteristika tohoto řádu. Jeho rodina byla zaskočená a rozzlobená. Tak jako kdyby například Napoleon trval na tom, že se stane obyčejným vojákem po celý čas zbývající vojenské kariéry.

Předpokládal to nejhorší, takže se on, generální představený řádu a tři další bratři vydali pěšky do Říma a odtud pak utekli do Paříže. Jeho matka poslala zprávu svým dvěma synům, kteří sloužili

v armádě Fridricha II. Nařídila jim, aby uprchlého potomka chytili a zajali. Bratři splnili rozkaz, násilím zajali černou ovci svého klanu a uvěznil je v pevnosti Monte san Giovanni, nedaleko jeho rodného města Roccasecca.

Jak ho odradit

Během osmnácti měsíců věznění zkoušeli všechny možné metody, rozumné i hloupé, aby jej odradili od rozhodnutí stát se dominikánským kazatelem. Členové rodiny se u něj střídali a vymýšleli různé strategie: laskavost i tvrdé zacházení, lichotky i hrozby, fyzický hlad i hladovění po kni-

dokončení na str. 7

NÁŘEK KARDINÁLA SARAHA: KATOLICKÁ CÍRKEV ZTRATILA SMYSL PRO POSVÁTNO

Exkluzivní interview s prefektem Kongregace pro bohoslužbu a svátosti.

Kardinál Robert Sarah prohlásil, že biskupská synoda o Amazonii jakožto regionální shromáždění biskupů není místem k diskusi o kněžském celibátu – tématu, které je pro moderní svět „nesnesitelné“, protože „někteří Západané už nemohou snést skandál kříže“.

Prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti hovoří v exkluzivním rozhovoru z 13. září s římským korespondentem *National Catholic Register* Edwardem Pentinem kromě tohoto tématu také o důvodech, které ho přiměly napsat jeho nejnovější knihu *Den se již nachýlil*.

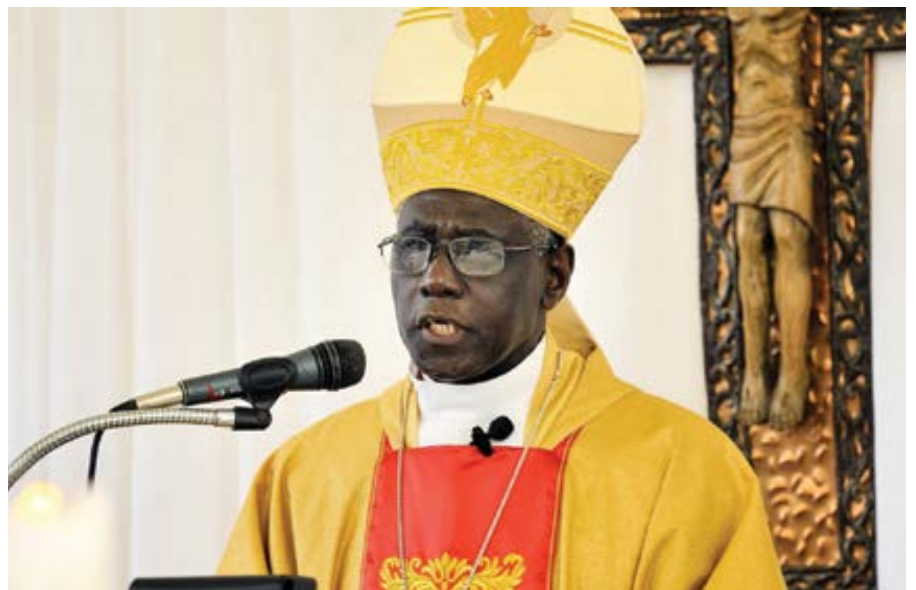
Zaměřuje se na současnou krizi církve a společnosti a věří, že je poháněná v první řadě ateismem, že nestavíme Boha do středu našich životů, a stejně tak převládajícím přáním pokládat „osobní názor za pravdu“. Ti, kdo ohlašují „revoluci a radikální změny,“ varuje nás, „jsou falešní proroci“, kteří „nemají na srdci dobro svého stáda“.

Guinejský kardinál také vysvětluje, že milost Afriky spočívá v tom, že zůstává „Božím dítětem“, hovoří o pozitivních a negativních dopadech liturgické reformy a říká, že za snahami o zákaz mimořádné formy římského ritu stojí „démon“, který si přeje naši „duchovní smrt“. „Jak můžeme nebýt překvapeni a šokováni tím, že co bylo včera pravidlem, je dnes zakázáno?“ ptá se a naléhá, abychom „zanechali dialektických protikladů“.

Co je tím nejdůležitějším, co byste chtěl předat čtenářům své knihy?

Aby mou knihu nepochopili špatně. Nerozvíjím v ní své osobní teze nebo akademický výzkum. Ta kniha je nářkem mého srdce kněze a pastýře.

Velmi trpím, když vidím církev rozpolcenou a naprosto zmatenou. Velmi trpím, když vidím, jak jsou evangelium

Kardinál Robert Sarah. Foto: Paul Jeffrey / CNS

a katolická morálka přehlížené, eucharistie ignorovaná nebo zneuctěná. Velmi trpím, když vidím opuštěné, odražené kněze, kteří sledují, jak víra mnohých upadá.

Pokles víry ve skutečnou přítomnost Ježíše v Eucharistii je jádrem současné krize církve a jejího úpadku, zejména na Západě. My biskupové, kněží a laičtí věřící jsme všichni zodpovědní za krizi víry, krizi církve, krizi kněžství a odkřesťanštění Západu. Georges Bernanos napsal před válkou: „Každou chvíli opakujeme se slzami bezmocnosti, lenosti či pýchy, že se svět odkřesťanštuje. Ale svět nepřijal Krista – *non pro mundo rogo* – my jsme ho přijali; to z našich srdcí Bůh zmizel, to my se odkřesťanšujeme, nešťastníci!“ (*Nous Autres, Français*, „My Francouzi“ – *in Scandale de la Vérité*, „Skandál pravdy“, Points/Seuil, 1984).

Chtěl jsem otevřít své srdce a podělit se o jistou věc: hluboká krize, kterou církev ve světě a zvláště na Západě prožívá,

je plodem toho, že zapomněla na Boha. Pokud naším prvotním zájmem není Bůh, všechno ostatní se zhroutí. Kořeny všech krizí, antropologické, politické, sociální, kulturní i geopolitické, leží v zapomnění na Boží primát. Jak řekl papež Benedikt XVI. během svého setkání se světem kultury 12. září 2008 v Collège des Bernardins (Bernardinské koleji), *quarere Deum* – hledání Boha – to, že jsme vnímaví k esenciální skutečnosti Boha je ústřední bod, na němž stojí všechny civilizace a kultury. To, co stvořilo evropskou kulturu – hledání Boha a ochota nechat se jím najít, poslouchat ho – zůstává i dnes základem každé opravdové kultury a nezbytnou podmínkou pro přežití lidstva. Neboť odmítnutí Boha či naprostá lhověnost vůči němu jsou pro člověka fatální.

Snažil jsem se v této knize poukázat na to, že jádrem všech současných krizí je tekutý ateismus, který se projevuje tak,

Foto: silviarita / Pixabay

Barbaři přebírají moc. Tentokrát však nepřicházejí zvenčí, jsou uvnitř. Jsou to jednotlivci, kteří odmítají svou vlastní lidskou přirozenost. Naopak, civilizovaný člověk je hrdý a šťastný, že je dědicem.

že existenci Boží sice nepopíráme, ale v praxi žijeme tak, jakoby nebyl.

V závěru své knihy hovořím právě o tom jedu, kterého jsme všichni obětí: tekutém ateismu. Prostupuje všechno, dokonce i naše debaty v církvi. Spočívá v tom, že dovolíme, aby radikálně pohanské a světské způsoby myšlení či života existovaly vedle sebe s vírou. A jsme s tímto nepřirozeným soužitím docela spokojeni! To ukazuje, že je naše víra zřetěněná a nekonzistentní! První reformou, kterou potřebujeme, je reforma srdcí. Už nesmíme dělat kompromisy se lží. Víra je jak pokladem, který musíme chránit, tak silou, která nám umožňuje jej bránit.

Myšlenka, že můžeme „odložit Boha stranou“, udělat z něj sekundární skutečnost, zasáhla srdce mnoha kněží a biskupů.

Bůh není středem jejich života, jejich myšlenek a činů. Život modlitby už není centrální. Jsem přesvědčen, že kněží musí hlásat primát Boha svými vlastními živo-

ty. Církev, v níž kněží už nepřinášejí tuto zvěst, je nemocnou církví. Život kněze musí hlásat světu, že „Bůh sám stačí“, že modlitba, tento důvěrný a osobní vztah, je středem jeho života. To je nejpodstatnější důvod pro kněžský celibát.

Zapomínání na Boha nachází svůj první a nejzávažnější projev v sekularizovaném způsobu života kněží. Oni jsou první, kdo musí nést dobrou zprávu. Jestliže to jejich osobní život neodráží, rozšíří se praktický ateismus v celé církvi a ve společnosti.

Myslím si, že se nacházíme v přelomové době v dějinách církve. Církev potřebuje hlubokou, radikální reformu, která musí začínat reformou způsobu bytí a způsobu života kněží. Církev je sama o sobě svatá. Naše hříchy a naše světské zájmy brání tomu, aby se její svatost šířila.

Je načase odložit všechna tato břemena a dovolit církvi, aby konečně vypadala tak, jak ji Bůh vytvořil. Někteří se domnívají, že dějiny církve jsou pozname-

nány strukturálními reformami. Já jsem přesvědčen, že dějiny mění světci. Struktury následují a nedělají nic jiného, než že udržují to, co způsobili světci.

Navzdory pochmurnému názvu knihy a alarmujícím pozorováním stavu naší Západní civilizace je základním prvkem Vaší práce pojetí naděje. Vidíte stále důvody k naději v našem světě?

Název je temný, ale realistický. Opravdu vidíme, jak se celá Západní civilizace rozpadá. V roce 1978 vydal filozof John Senior knihu *Smrt křesťanské kultury*. Stejně jako Římané ve čtvrtém století, i my vidíme, že barbaři přebírají moc. Tentokrát však barbaři nepřicházejí zvenčí k útoku na města. Barbaři jsou uvnitř. Jsou to jednotlivci, kteří odmítají svou vlastní lidskou přirozenost, stydí se za svou omezenost stvořené bytosti, kteří se chtějí považovat za stvořitele bez otců a bez dědictví. To je skutečné barbarství. Naopak, civilizovaný člověk je hrdý a šťastný, že je dědicem.

Přesvědčili jsme své současníky, že abychom mohli být svobodní, nesmíme být na nikom závislí. To je však tragický omyl. Lidé na Západě jsou přesvědčeni, že dostávat něco je v rozporu s důstojností lidské osoby. Ale civilizovaný člověk je dědicem, dostává dějiny, náboženství, jazyk, kulturu, jméno, rodinu.

Když odmítneme začlenit se do sítě závislosti, dědictví a původu, ocitneme se nazí v džungli konkurenčního hospodářství odkázání pouze sami na sebe. Protože když člověk odmítne uznat, že je dědicem, je odsouzen do pekla liberální globalizace, v němž se vzájemně střetávají zájmy jednotlivců a kde nevládne jiný zákon než snaha vytvářet zisk za každou cenu.

Název knihy však každopádně obsahuje i světlo naděje, neboť jsem ho převzal z prosby učedníků z Emauz v Lukášově evangelii: „Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje.“ (Lk 24,29) Víme, že Pán se jim nakonec zjeví.

Náš první důvod k naději je tedy Bůh sám. On nás nikdy neopustí! Pevně věříme v jeho slib. Brány pekelné nepřemohou svatou katolickou církev. Bude vždy archou záchrany. Vždy bude dost svět-

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a víra

la pro toho, kdo hledá pravdu s čistým srdcem.

I když se všechno zdá být v rozkladu, vidíme klíčit zářící semínka obrody. Rád bych zmínil všechny skryté světce, kteří nesou církev, což jsou zejména ti věrní věřící, kteří postavili Boha do středu svého každodenního života. Kláštery jsou ostrovy naděje. Zdá se, že zde životní síla církve našla své útočiště, jako v oázách uprostřed pouště – ale stejně tak jsou oázami i katolické rodiny, které konkrétně žijí evangelium života, zatímco svět jimi pohrdá.

Křesťanští rodiče jsou skrytými hrdiny naší doby, mučedníky našeho století. Nakonec bych chtěl vzdát hold i tolika věrným a neznámým kněžím, kteří učinili z oběti na oltáři střed a smysl svého života. Svým každodenním uctíváním a láskyplným obětováním při mši nesou církev, aniž by si toho byli vědomi.

Jak tato kniha doplňuje vaše předchozí svazky – Bůh, nebo nic a Síla ticha? Co obsahuje nového?

V knize *Bůh, nebo nic* jsem chtěl vzdát díky Bohu za jeho působení v mém životě. Chtěl bych skrze ni dosáhnout toho, abychom postavili Boha do středu našeho života, našich myšlenek, našich

činů, na jediné místo, které mu náleží, tak aby se naše křesťanská cesta stáčela k této Skále, skrze níž se člověk buduje a formuje, dokud nedoroste „zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti“ (Ef 4,13)

Síla ticha je o duchovní důvěře. Nemůžeme se připojit k Bohu; můžeme jen v tichosti zůstat v jeho přítomnosti.

Tato poslední kniha je syntézou předchozích. Snažím se v ní jasně popsat současnou situaci a vystihnout její hlavní příčiny. Ukazují v ní vážné lidské a duchovní následky toho, když člověk opustí Boha. Ale současně *Den se již nachýlí* důrazně ujišťuje, že Bůh neopouští člověka, i když se před ním jako Adam skryje uprostřed stromů jeho zahrady. Bůh se ho vydává hledat a nachází ho. Odtud plyne záblesk naděje pro budoucnost.

V uplynulých letech čelila církev mnoha kontroverzím, souvisejícím – podle některých – se zpochybňováním morálního učení církve jejími čelními představiteli, například v Amoris Laetitia (Radost z lásky), ignorací magisteria Jana Pavla II. (které Papežský institut Jana Pavla II. nedávno výrazně pozměnil),

snahami o podryvání Humanae Vitae (Lidský život) a revizi trestu smrti, abych jmenoval jen některé. Proč se to děje a měli by se tím věřící znepokojovat?

Čelíme opravdové kakofonii od biskupů a kněží. Každý pokládá svůj osobní názor za pravdu. Ale je jen jedna pravda: Kristus a jeho učení. Jak by se mohla církevní nauka změnit? Evangelium se nemění. Je stále stejné. Naše jednota nemůže být budována na základě moderních přesvědčení.

List Židům říká: „Ježíš Kristus je tentýž včera i dnes i na navěky. Nedejte se strhnout všelijakými cizími naukami. Je dobré spolehnout se na milost, a nikoli na předpisy o pokrmech; kdo je dodržoval, nic tím nezískal“ (Žd 13,8–9) – protože „mé učení,“ říká Ježíš, „není mé, ale toho, kdo mě poslal.“ (J 7,16). Bůh nám to často opakuje: „Neznesvětím svoji smlouvu, nezměním, co splynulo mi ze rtů. Jednou jsem přísahal na svou svatost.“ (Ž 89,35–36)

Někteří lidé zneužívají *Amoris Laetitia*, aby odporovali velkému učení Jana Pavla II. Ale mýlí se. Co bylo pravdivé včera, zůstává pravdivé i dnes. Musíme se pevně držet toho, co Benedikt XVI. nazval hermeneutikou kontinuity. Jednota víry předpokládá jednotu magisteria v čase a prostoru. Když je nám předkládáno nové učení, musí být vždy interpretováno v souladu s předchozím učením.

Zavedeme-li zlomy, zničíme jednotu církve. Ti, kdo hlasitě ohlašují revoluci a radikální změny, jsou falešní proroci. Nemají na srdci dobro svého stáda. Vyhledávají popularitu v médiích za cenu božské pravdy. Nebudme ohromeni. Jedině pravda nás osvobodí. Musíme mít důvěru. Magisterium církve si nikdy nebude odporovat.

Když zuří bouře, musíme se připoutat k tomu, co je stabilní. Nehoňme se za módními novinkami, které zmizí dříve, než je vůbec stačíme pochopit.

Do jaké míry věříte, jako někteří kritici, že post-koncilní liturgické reformy vedly k současné krizi v církvi, o které mluvíte ve své knize?

Věřím, že v tomto ohledu celou situaci

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a víra

osvětluje učení Benedikta XVI. Zrovna nedávno se odvážil napsat, že v jádru krize církve je krize liturgie. Jestliže nepokládáme Boha do středu liturgie, nepokládáme ho ani do středu církve. Při slavení liturgie se církev obrací ke svému zdroji. Veškerý důvod její existence je obracet k Bohu, nasměrovat všechny oči ke kříži. Pokud tak nečiní, klade do středu sama sebe; stává se zbytečnou. Domnívám se, že právě ztráta orientace, tohoto pohledu upřeného na kříž, je symbolická vzhledem ke kořenům církevní krize. Koncil přece učí, že „liturgie slouží především k prokazování úcty Boží velebnosti“. My jsme ji zploštili na lidskou, sebestřednou oslavu, přátelské setkání, které povznáší samo sebe.

Proto by neměl být zpochybňován koncil, ale ideologie, která se rozmohla v diecézích, farnostech a seminářích v následujících desetiletích.

Mysleli jsme si, že posvátno je zastaralá hodnota. Ale ve skutečnosti je to absolutní nutnost na naší cestě k Bohu. Rád bych citoval Romana Guardiniho: „Jestliže pocity Boží blízkosti a bezpečí nevyvažuje osobní znalost jeho exkluzivního majestátu a hluboce vznešené svatosti, zůstanou slabé a vetché.“¹

V tomto smyslu trivializace oltáře a posvátného prostoru kolem něj způsobilo skutečné duchovní pohromy. Pokud již oltář není posvátným prahem, za nímž sídlí Bůh, jak bychom mohli mít radost z přiblížení se k němu? Svět, který odmítá posvátno, je uniformní, mdlý a smutný svět. Vykradením naší liturgie jsme světu způsobili rozčarování a duše jsme odsoudili k nudnému smutku.

Které aspekty liturgické reformy měly podle Vašeho názoru pozitivní a negativní dopady na věřící?

Je důležité ocenit velkou rozmanitost biblických textů k meditaci. Také částečné zavedení národních jazyků bylo nezbytné.

V první řadě si myslím, že hlavním učení koncilu je úsilí o hlubokou a teologickou účast věřících. To bylo bohužel zneužito různými agitátory a aktivisty. Přehlíželi jsme to, že aktivní účast lidu nespočívá v rozdělování rolí a funkcí, ale v uvádění věřících do hloubky velikonočního tajemství, aby mohli žít a zemřít s Ježíšem skrze autentičtější a radostnější křesťanský život založený na evangelijních hodnotách.

Když odmítneme považovat liturgii za *opus Dei*, tj. „dílo Boží“, riskujeme, že ji proměníme v lidské dílo. Poté si užíváme

vymyšlení, tvoření a množení formulací a variací a myslíme si, že budeme vyslyšeni pro množství svých slov (viz Mt 6,7).

Věřím, že *Sacrosanctum Concilium* je důležitým textem pro hluboké a mystické porozumění liturgii. Museli jsme se zbavit určitého formalismu. Bohužel to bylo nahrazeno pochybnou kreativitou, která přeměňuje Boží dílo na lidskou skutečnost. Současná technická mentalita by ráda zredukovala liturgii na efektivní dílo pedagogiky. Za tímto účelem usilujeme o to, aby byly obřady veselé, atraktivní a přátelské. Ale liturgie nemá žádnou pedagogickou hodnotu kromě té, že je na prvním místě ustanovená k oslavování a uctívání Boha a posvěcování člověka.

Aktivní účast tedy v této perspektivě znamená najít v sobě ten posvátný úžas, tu radostnou bázeň, která nás ztiší před Boží velebností. Musíme odmítnout pokušení zůstat v „lidském“, abychom vstoupili do „božského“.

V tomto smyslu je politováníhodné, že svatostánky v našich kostelích nejsou místy pro uctívání Boha, že dovnitř vstupujeme ve světském oblečení, že přechod od lidského k božskému není naznačen architektonickou hranicí. Koncil učí, že Kristus je přítomen ve svém Slově, když je nahlas pronášeno; je tedy nešťastné, že čtenáři nemají odpovídající šaty, naznačující, že nevyslovují lidské, ale Božské slovo.

Konečně, pokud je liturgie Kristovým dílem, není třeba, aby do ní celebrant přidával své vlastní komentáře. Boha netěší množství formulací a variací, ani neustálá změna modliteb a bujará liturgická kreativita, ale metanoia, radikální proměna našich životů a jednání, vážně znečištěných hříchem a poznamenaných tekutým ateismem.

Je třeba si uvědomit, že když misál opravňuje k určitým zásahům, ty se nesmějí stát profánním a lidským proslovem, natožpak komentářem k současným událostem, ani světským pozdravem přítomných, ale krátkým povzbuzením ke vstupu do tajemství.

Nic světského nemá v liturgických úkonech své místo. Bylo by vážnou chybou věřit, že světské, okázalé prvky povzbudí věřící k větší účasti. Tyto prvky prosazují pouze lidskou účast a ne účast

¹ *Meditace přede mší*; 1936

na Kristově posvátném a spasitelném konání.

Názorně nám to ilustrují koncilní předpisy. Zatímco Konstituce (o posvátné liturgii) opakovaně vybízí k vědomé a aktivní účasti a dokonce i plnému porozumění obřadům, ve stejném duchu doporučuje latinu s tím, že „věřící by měli být schopni říkat a zpívat společně v latině ty části ordinária, které jim náležejí“.

Skutečné porozumění obřadům není dílem samotného lidského rozumu, který by měl všechno pochopit, všemu porozumět, všechno si osvojit. Porozumět posvátným obřadům předpokládá skutečnou účast na tom, co vyjadřují tajemství. To je porozumění zahrnující *sensus fidei*, které prožívá živou víru skrze symboliku a které více poznává skrze prožitek než skrze rozumové pochopení.

Kristův zápal je také liturgie; jen pohled víry může odhalit dílo spásy uskutečněné z lásky. Jediné, co v tom vidí lidský rozum, je smrtící selhání a hrůza kříže. Proniknout do *participatio actiosa* předpokládá, že se stejně jako učedníci z Emauz necháme zasáhnout skrze lámání chleba, abychom porozuměli Písmu.

Jak nám nedávno připomenul papež František, kněz se nesmí projevovat jako „showmaster“ (herec), aby získal obdiv shromáždění. Naopak, musí mít účast na Kristově jednání, proniknout do něj, stát se jeho nástrojem. Tak nebude muset neustále mluvit a čelit shromáždění, ale bude spíše jednat *in persona Christi* a do

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a víra

tohoto snubního dialogu zahrne i věřící.

Proto je vhodné, aby byli při úkonu kajícího, přípravě darů a eucharistické modlitbě všichni obráceni ke kříži, anebo ještě lépe na východ, aby vyjádřili svou vůli účastnit se díla klanění a vykoupění provedené Kristem a skrze něho církví.

Proč myslíte, že je čím dál více mladých lidí přitahováno k tradiční liturgii či mimořádné formě?

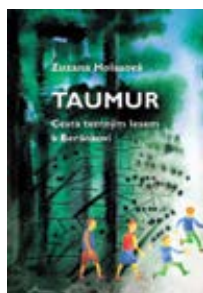
Já si to nemyslím, já to vidím. A mladí lidé se mi svěřují s tím, že dávají rozhodně přednost mimořádné formě, kladoucí důraz na primát a centralitu Boha, ticho

a význam posvátné a božské transcendence. Ale především, jak můžeme rozumět tomu, jak můžeme nebýt překvapeni a hluboce šokováni tím, že co bylo včera pravidlem, je dnes zakázáno? Není snad pravda, že za zakázáním a podezíravostí vůči mimořádné formě stojí vnuknutí démona, který touží po našem zadušení a duchovní smrti?

Když je slavena mimořádná forma v duchu druhého vatikánského koncilu, odkrývá se její plná plodnost: Jak můžeme být překvapeni tím, že se liturgie, která nesla tolik světců, nepřestává usmívat na mladé duše žízňící po Bohu?

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Mourad Jacques – Guillem Amaury (ed.): Mnich v zajetí islamistů

Svědectví otce Jacquese Mourada, který prožil téměř pět měsíců v zajetí islamistů. Pravdivý životní příběh, ve kterém víra vítězí nad násilím, naděje nad nespravedlivostí a milosrdenství a odpuštění nad lidskou krutostí.

Brož., 215 s., cena 259 Kč

Zuzana Holasová: Taurum - Cesta temným lesem k Beránkovi

Dobrodružná cesta temným lesem od autorky známého románu pro děti Popoupo je rámována příběhy z dějin spásy, z nichž Taurum a Miria čerpají odvahu a naději.

Váz., 224 s., cena 295 Kč

Stejně jako Benedikt XVI. doufám, že se obě formy římského ritu budou vzájemně obohacovat. To předpokládá zřít se hermeneutiky zlomu. Obě formy mají stejnou víru a stejnou teologii. Bránit se jim je hluboký ekzeziologický omyl. Znamenalo by to zničit církve tím, že ji vytrhneme z její tradice a přesvědčíme ji, že co dříve považovala za posvátné, je dnes špatné a nepřijatelné. Jaký klam a urážka všech světců, kteří nás předešli! Taková má být vize církve?

Musíme se zřít těchto dialektických opozic. Koncil si nepřál opustit liturgické formy zděděné tradicí, ale naopak do nich lépe proniknout a plněji se jich účastnit.

Koncilní konstituce stanoví, že „nově přijaté formy mají určitým způsobem organicky vyrůstat z již existujících forem“.

Proto by bylo špatně stavět proti sobě koncil a tradici církve. V tomto smyslu je třeba, aby ti, kdo slaví mimořádnou formu, tak činili bez ducha opozice a v duchu *Sacrosanctum Concilium*.

Potřebujeme mimořádnou formu, abychom věděli, v jakém duchu máme slavit řádnou formu. A naopak, slavením mimořádné formy bez toho, abychom vzali v úvahu text *Sacrosanctum Concilium*, riskujeme, že tuto formu zredukujeme na neživý a přebytečný archeologický pozůstatek.

Bylo by také žádoucí zahrnout do přílohy budoucího vydání misálu úkon kajícího a přípravu darů mimořádné formy, abychom zdůraznili, jak se tyto dvě formy navzájem osvětlují, v kontinuitě a bez opozice.

Budeme-li žít v tomto duchu, liturgie přestane být místem rivality a kritik a nakonec nás dovede do velké nebeské liturgie.

Ačkoli je v mnoha částech Afriky liturgie často dlouhá, je také charakteristická svobodným vyjádřením zpěvu, tance a potlesku, což by někteří popsali jako zneužití uctivější, mlčenlivější a zbožnější liturgie. Přesto je na tomto kontinentu ortodoxie na vzestupu a daří se jí. Jak si to vysvětlujete?

V Africe věřící někdy musejí ujít několik hodin cesty, aby se dostali na mši. Jsou

Foto: Avel Chuklanov / Unsplash

V Africe jsou věřící hladoví po evangeliu a eucharistii. Dávají Bohu všechno, co jsou a co mají. A jejich radostí je darovat to vše.

hladoví po evangeliu a eucharistii. Ujdou míle a přijdou na mši, aby s Bohem strávili dlouhý čas, aby naslouchali jeho Slovu, aby byli živeni jeho přítomností. Dávají Bohu svůj čas, své životy, svou únavu a svou chudobu. Dávají Bohu všechno, co jsou a co mají. A jejich radostí je darovat to vše.

Jejich radost se někdy projevuje příliš navenek a Afričané se musejí naučit niternosti a tichu. Je třeba eliminovat potlesk a křik, který nemá nic společného s Božím tajemstvím; je třeba eliminovat folklor a přemíru slov, které brání jejich střetnutí s Bohem. Bůh přebývá v tichu a nitru člověka; srdce člověka je Božím chrámem. Ale já vím, že Afričané umějí padnout na kolena a důvěrně rozmlouvat s Bohem s respektem a úctou.

Věřím, že Afričané mají hluboký smysl pro posvátno. Nestydíme se uctívat Boha, veřejně hlásat, že jsme na něm závislí. Především, Afričané jsou šťastní, že mohou být vyučováni ve víře, aniž by ji napadali či zpochybňovali. Věřím, že milost Afriky spočívá v tom, že se identifikuje a zůstává Božím dítětem.

V této knize zdůrazňuji, že v srdci

moderního Západního myšlení je odmítnutí být dítětem, odmítnutí být otcem, což je v podstatě odmítnutí Boha. V hlubinách Západních srdcí vidím hlubokou vzpouru proti tvůrčímu Božímu otcovství. Přijímáme od něj naši podstatu muže a ženy. Pro moderní mysl se to stalo nesnesitelným.

Genderová ideologie je luciferovské odmítnutí přijmout pohlavní přirozenost od Boha. A tak se někteří bouří proti Bohu a zbytečně se mrzačí, aby změnili své pohlaví. Ale ve skutečnosti nic zásadního na své bytosti jakožto muže či ženy nezmění. Západ odmítá přijímat a bude přijímat jenom to, co si sám pro sebe zkonstruuje. Transhumanismus je konečným avatarem tohoto hnutí. Jelikož je lidská přirozenost Božím darem, stává se pro západního člověka nesnesitelnou.

Tato vzpoura je od počátku duchovní povahy. Je to satanova vzpoura proti daru milosti. V zásadě se domnívám, že západní člověk odmítá být spasen Boží milostí. Odmítá přijmout spásu a chce si ji pro sebe sám vytvořit. „Základní hodnoty“ prosazované OSN jsou založeny na odmítnutí Boha, které připomíná boha-

Je to satanova vzpoura proti daru milosti. V zásadě se domnívám, že člověk odmítá být spasen Boží milostí. Odmítá přijmout spásu a chce si ji pro sebe sám vytvořit.

tého mládence z evangelia. Bůh shlíží na Západ a miluje ho, protože udělal úžasné věci. Bůh jej k sobě zve, ale Západ se k němu otočil zády. Dává přednost tomu bohatství, které si vytvořil sám.

Afričané vědí, že jsou před Bohem chudí a malí. Jdou hrdí na pokleknutí, šťastní, že jsou závislí na všemohoucím Stvořiteli a Otcí.

Církev v Africe je známá svým smyslem pro společenství, sdílení, transcendenci, respektem k Magisteriu. Jak lze tyto síly využít k tomu, aby ukázaly cestu univerzální církvi, zvláště tam, kde již sekularismus a nihilismus zapustily své kořeny?

Západ byl u kořene krize. Je proto na něm, aby zavedl protiopatření. Abychom tak učinili, musíme se odrazit od zkušenosti klášterů. Jsou to místa, kde je Bůh jednoduše a konkrétně středem života. Bůh je Životem lidského života. Bez Boha se člověk podobá obrovské a majestátní řece, která se odřízne od svého zdroje. Dříve či později tato řeka vyschne a zmizí.

Musíme vytvořit místa, kde mohou rozkvétat ctnosti. Je čas znovu si osvojit odvahu nonkonformismu. Musíme vytvářet místa, kde bude dýchatelný vzduch, či prostě, kde bude možný křesťanský život.

Volám křesťany k tomu, aby vytvořili bezplatné oázy v poušti triumfující ziskovosti! Ano, nemůžete zůstat sami v poušti společnosti bez Boha. Křesťan, který zůstane sám, je v nebezpečí! Sežerou ho žraloci z konzumní společnosti.

Křesťané se musí seskupovat v komunitách kolem svých kostelů. Musí znovu objevit rozhodující význam intenzivního, nepřetržitého a vytrvalého života modlitby. Člověk, který se nemodlí, je jako vážně nemocný, který trpí úplnou paralýzou rukou i nohou a ztratil schopnost mluvit, slyšet, vidět... Takový člověk je odříznutý od všech základních vztahů. Obnovit náš

vztah s Bohem znamená znovu dýchat, žít plně.

Musíme vytvořit místa, kde budou srdce a mysl moct dýchat, kde se bude moci duše velmi konkrétním způsobem obrátit k Bohu. Naše komunity musí postavit Boha do středu svého života, liturgie a kostelů.

Uprostřed laviny lží musíme být schopni nalézt místa, kde pravda nebude jenom vysvětlována, ale prožívána. Jinými slovy, musíme žít evangelium. Ne o něm přemýšlet jako o utopii, ale konkrétním způsobem jej žít.

Zdá se, že v mnoha zemích pokles lidové zbožnosti urychlil proces odkřesťanštění, zejména mezi dělnickou třídou. Jak si vysvětlujete tuto ztrátu religiozity?

V knize vysvětluji, že jsme snili o „čistém“ a intelektuálním křesťanství. Nedovolili jsme Bohu, aby se zosobnil v našich životech. Prvními oběťmi jsou ti nejchudší. Domnívám se, že jádrem tohoto omylu je falešná teologická opozice mezi vírou a religiozitou. Zbožné uctívání je prvním vyjádřením naší víry. Růženec, poutě, modlitba na kolenou, úcta ke svatým či půst byly opovrhovány a zesměšňovány jako polopohanské praktiky. V dnešní době je postní půst, tedy 40 dní abstinence a nedostatku jídla, pro mnohé jen symbolický. Tato praxe byla opuštěna. Avšak stále zde máme léčebný půst pro blaho našeho těla. Bez konkrétních náboženských prvků riskujeme, že se naše víra stane jen iluzorním snem.

Proč Amazonská synoda upoutala pozornost tolika lidí, včetně několika respektovaných kardinálů? Jaké jsou Vaše vlastní obavy týkající se tohoto shromáždění?

Slyšel jsem, že někteří lidé chtějí z této synody učinit laboratoř pro univerzální církev, aby po této synodě nebylo nic jako předtím. Je-li to pravda, je tento přístup nečestný a zavádějící. Tato synoda

TRADICE OTCŮ

Z kázání svatého biskupa Quodvultdea: Nemluví ještě a už vyznávají Krista

Narodil se malý chlapec i velký Král. Zdaleka vede Bůh mudrce, aby se přišli poklonit tomu, kdo sice leží v jeslích, ale kraluje nebi i zemi. A když mudrcové zvěstují, že se narodil král, Herodes se děsí a chce ho zabít, aby neztratil své království. A přitom kdyby v něho uvěřil, klidně by si kraloval zde na tomto světě i jednou bez konce v životě věčném.

Proč se bojíš, Herode, když slyšíš, že se narodil Král? Nepřišel přece, aby tebe svrhl a vyhnal, ale aby přemohl ďábla. Ale ty to nechápeš, děsíš se a běsíš, a pro zničení toho jediného, po kterém se pídíš, se stáváš ukrutníkem vraždícím tolik dětí.

Neodvrátí tě ani láska hořekujících matek, ani truchlení otců nad zavražděnými syny, ani křik a nářek dětí. Vraždíš tyto drobečky jen proto, že tvé srdce vraždí strach, a ty se domníváš, že když se ti podaří, oč usiluješ, budeš moci být dlouho živ. Ale vždyť ty chceš zabít sám Život!

Nuže, onen zdroj milosti, maličký i veliký, ten, který leží v jeslích, otřásá tvým trůnem. Aniž to víš, uskutečňuje skrze tebe své dílo a vysvobozuje duše ze zajetí ďáblova. Děti svých nepřátel přijal totiž za vlastní.

Děťátka umírají za Krista a nevědí o tom, rodiče oplakávají ty, kteří se ve smrti stávají mučedníky; a ty, kteří ještě ani nemluví, činí Kristus svými spolehlivými svědky. Hle, jak kraluje ten, jenž právě přišel vládnout! Hle, osvoboditel už osvobozuje, spasitel přináší spásu!

Jenže ty, Herode, o tom nic nevíš, děsíš se a běsíš. A zatímco proti tomuto dítěti běsíš, už mu prokazuješ službu, i když o tom nevíš.

Jak veliký je to dar milosti! Pro jaké zásluhy bylo těmto dětem dopřáno takovéto vítězství? Nemluví ještě, a už vyznávají Krista. Nejsou s to se pustit do boje, protože nevládnou ještě rukama, a už si odnášejí palmu vítězství!

má specifický a lokální cíl: evangelizaci Amazonie.

Obávám se, že někteří Západané využijí toto shromáždění, aby protlačili své projekty. Mám na mysli konkrétně svěcení ženatých mužů, zvláštní služby pro ženy nebo svěřeni soudních pravomocí laikům. Tyto body se týkají struktury univerzální církve. Nemohou být projednávány na konkrétní a lokální synodě. Důležitost těchto témat vyžaduje seriózní a vědomou účast všech biskupů světa. Na tuto synodu jich však bylo pozváno jen velmi málo. Využití specifickou synodu pro zavedení těchto ideologických projektů by byla hanebná manipulace, nečestný podvod, urážka Boha, který vede svou církev a světuje jí svůj plán spásy.

Kromě toho jsem šokován a pobouřen tím, že duchovní tíseň chudých v Amazonii se používá jako záminka k podpoře návrhů, které jsou typické svou buržoazností a světským křesťanstvím.

Pocházím z mladé církve. Zažil jsem misionáře putující od vesnice k vesnici, aby podpořili katechety. Zažil jsem evangelizaci na vlastní kůži. Víím, že mladá církev nepotřebuje ženaté kněze, nýbrž kněze vydávající žité svědectví kříže.

Místo kněze je u kříže. Když slaví mši, je u zdroje celého svého bytí, to jest u kříže.

Celibát je jedním z konkrétních prostředků, které nám umožňují žít toto tajemství kříže v našich životech. Celibát nám vepíše kříž přímo do těla. Proto je celibát pro moderní svět nepřijatelný. Kněžský celibát je pro moderní lidi skandální, protože „slovo Boží je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě“. (1K 1,18)

Někteří Západané už nemohou snášet tento skandál kříže. Myslím, že se pro ně stal nesnesitelnou výčitkou. Začali nenávidět kněžství a celibát.

Domnívám se, že biskupové, kněží a věřící všude na světě musí povstat, aby vyjádřili svou lásku ke kříži, kněžství a celibátu. Tyto útoky na kněžství pocházejí od těch nejbohatších. Někteří lidé si myslí, že jsou všemocní, protože finančně podporují chudší církve. Ale my se nesmíme nechat zastrašit jejich mocí a penězi.

Člověk na kolenu je mocnější než svět. Je to nedobytná hradba proti ateismu a lidskému bláznovství. Člověk na kolenu otrásá i Satanovou pýchu. Vy všichni, kteří jste v očích světa bez moci a vlivu, ale umíte pokleknout před Bohem, nebojte se těch, kteří se vás snaží zastrašit.

Musíme vytvořit hradbu modliteb a obětí, aby žádný rozpor nenarušil krásu katolického kněžství. Jsem přesvědčen, že papež František nikdy nedovolí tuto destrukci kněžství. Na své cestě ze Světového setkání mládeže v Panamě 27. ledna citoval novinářům slova papeže Pavla VI.: „Raději bych obětoval svůj život, než změnil zákon ohledně celibátu.“ A dodal: „Je to odvážný výrok, v mnohem obtížnější době, než je ta dnešní, přelom 60. a 70. let... Já osobně si myslím, že celibát je pro církev darem. Nesouhlasím s tím, aby se zavedl volitelný celibát. Ne.“

*Edward Pentin
Přeložil Pavel Štíčka*

*Edward Pentin
římský korespondent National Catholic Register*

Civilizace, která bere smrt vážně, je paradoxně civilizací života, která ví, že počet mých dnů na této zemi je konečný a že se musím velmi snažit, abych je směřil za něco nadčasového.

Fabrice Hadjadj

Vážení čtenáři a dobrodinci, děkujeme Vám za letošní přízeň, podporu a přejeme Vám požehnané prožití adventního času i svátků Narození našeho Spasitele, Pána Ježíše Krista. Přejeme nám i Vám, abychom vytrvali ve službě Boží až do konce života, báli se hříchu a nikdy neodmítali smíření s Bohem. Protože nevíme dne ani hodiny.

*Bůh Vám žehnej!
redakce RC Monitoru*

dokončení ze str. 6

hách. Starší sestra Marotta, která jej měla obrátit, se obrátila sama a vstoupila do řádu sv. Benedikta. Trpělivost rodiny musela být napjatá až k prasknutí, když bratr Raynaldo rovnou navrhl přímo ďábelský plán, jak jej odvrátit od cíle.

Raynaldo v očích světa vypadal jako slušný a vážený muž, ale žil a smýšlel ve shodě se světem. Do místnosti, kde byl bratr uvězněn a kde právě spal, mladší bratr přivedl ženu, kterou dějiny charakterizují jako „nejexkluzivnější prostitutku“, „krásnou mladou dívku s všemocným šarmem pokušitelky“.

Náš mladý muž byl v té době v rozpuku mládí, asi devatenáctiletý fešák. Byl statný, zdravý a pěkného vzhledu. Určitě se s bratry naučil jezdit na koni a pěstovat mnoho mužských dovedností, kde se očekávala zručnost italských šlechticů 12. století. Dlouhé věznění a nouze jej muselo oslabit vůči tělesným svodům. Avšak když uviděl ženu, okamžitě pochopil její úmysl. Popadl hořící poleno z krbu, ženu vyhnal z cely a udělal na dveřích znamení kříže. Neměl chuť se s ní dohadovat. „Potom,“ podle jednoho z životopisců, „se vrátil, hodil hořící poleno znovu do ohně. Sedl si na křeslo vědy, prestol filosofie, ten tajemný trůn kontemplace, z něhož už nikdy nepovstal.“

Neměli tušení, v co vyroste

Jeho rodina musela být přesvědčená, že vězeň je nenapravitelný. Je možné, že se začali obávat hněvu papeže Innocence IV., kterého už mezitím lidé informovali o znevažování tohoto muže. Důvod mohl být jakýkoli, ale brzy mu umožnili uprchnout. Spustili jej v koši z hradeb, kde si jej vyzvedli rozradostnění dominikáni. Původ, atmosféra a prostředí, které obklopovalo jeho příchod na svět, by nemohly ani ve snu prorokovat, že se stane bílým rytířem Boha, vytrvalým bojovníkem ducha v bitvě proti vlastnímu tělu. Před narozením však jeden svatý poustevník prý jeho matce Theodoře předpověděl jeho budoucí kariéru, když řekl: „Vstoupíš do řádu Bratří Kazatelů a jeho učenost a svatost bude tak velká, že mu nikdo v té době nebude roven.“ Zajímavá je jedna z tezí, kterou sv. Tomáš později rozpracoval

a která stojí za povšimnutí: učil totiž, že milost Boží je pro člověka důležitějším činitelem než dědičnost nebo prostředí, ze kterého vyšel. To je pro útěchu těm, kteří se při snaze o mravní čistotu odvolávají na geny nebo na nepříznivé prostředí, z kterého pocházejí.

Ke konci života, kolem čtyřicítky, svěřil věrnému příteli a společníku Reginaldu z Piperna své osobní tajemství. Říkal, že kdysi dávno dostal od Boha vynikající dar, který mu během celého života umožňoval nerušeně vykonávat práci, aniž by zažíval i ta nejmenší pokušení ze strany těla. Dar dostal poté, co ze své vězeňské cely kdysi dávno vyhnal zmíněnou ženu.

Když tehdy ženu vyhnal polenem z krbu a vrátil se zpět do místnosti, klekl si a naléhavě prosil Boha, aby mu dal integritu mysli a těla. Modlitba byla vyslyšena a dar dostal. Možná, že i kvůli tomuto daru si vysloužil titul „andělský učitel“ (*doctor angelicus*).

Veliký učitel Církve

Jeho intelektuální přínos světu vědy byl nesmírný. Spočíval v dosud nevidané syntéze mezi filosofií a teologií, pohanským myšlením a křesťanskou vírou, v propletení starověku s názory tehdejšího světa. Pro to všechno mohl o něm papež Lev XIII. říci: „Mezi scholastickými učiteli tím hlavním a učitelem všech a nade všechny vysoko vyčnívajícím je Tomáš Akvinský“, protože, jak říká Kajetán, „si ze všech nejvíce cenil pradávných učitelů Církve, jakoby byl v ur-

čítém smyslu zdědil intelekt všech.“

KOMENTÁŘ

Tomuto příběhu by se dnes mnozí vysmáli. Ctnost, která byla pro Tomáše Akvinského (a nejen pro něj) tak důležitá, dnes zažívá úpadek. Jsme svědky vzrůstajícího konzumu sexu všech druhů a všech možných podob, a to nejen mezi nevěřícími, ale i mezi lidmi, kteří se pokládají za následovníky Krista, a vůbec ne povrchní. Nechtě nám jako ilustrace i jako výstraha slouží statistika, kterou zveřejnilo letošní (2005) květnové číslo časopisu *Christianity Today*. Autorka Lauren F. Winnerová uvádí, že podle výzkumu z 90. let minulého století pouze jedna třetina mladých svobodných respondentů z křesťanských společenství uvedla, že ještě neměli sex. Znamená to, že dvě třetiny měly. Kromě toho i proto byla v roce 1993 založena iniciativa „Pravá láska čeká“. Na jejím základě se v protestantských církvích Ameriky mladí lidé veřejně zavazovali, že počkají se sexem až do manželství. Ačkoliv měla

VLOŽME DO BETLÉMSKÝCH JESLÍ TY, KTERÝM NEBYLO DOVOLENO SE NARODIT

SMÍRNÁ POUŤ ZA POTRACENÉ DĚTI, JEJICH RODIČE A LÉKAŘE

SVÁTEK SVATÝCH MLÁDÁTEK
SOBOTA 28. PROSINCE 2019, PRAHA

11:00	REQUIEM ZA NENAROZENÉ DĚTI U PRAŽSKÉHO JEZULÁTKA MŠI SVATOU CELEBRUJE BISKUP PAVEL POSÁD
12:00	PĚŠÍ POUŤ PŘES PETŘÍN
12:45	OBČERSTVENÍ V REFEKTÁŘI BRATŘÍ KAPUCÍNŮ
14:00	MODLITBA V LORETĚ
15:00	MODLITBA U HROBU SV. NORBERTA NA STRAHOVĚ

PRO VYTRVALCE:
16:15 MODLITBA ZA NÁROD VE SVATOVÁCLAVSKÉ KAPLI

V ČESKÉ REPUBLICE BYLO V ROCE 2018 USMRČENO PŘED NAROZENÍM 18 175 DĚTI.

MODLITBYZANEJMESI.CZ
P. MUDR. JIŘÍ KORDA, TEL.: 725 797 561

HNUTÍ
PRO ŽIVOT
CZ

Foto: Ivan Jevtic / Unsplash

V Bibli najdeme dokonce poetickou knihu, která srší vášní: Píseň písní... Bible však je proti destruktivnímu sexu.

iniciativa celkem úspěch v tom smyslu, že mnozí, i z těch, kteří do té doby měli sex, opravdu abstinovali, většina nevydržela. Výzkum ukázal, že až 61% těch, kteří učinili slib, jej nedodrželi a ze zbytku 39% ještě 55% nepovažovalo sex orální za sex. Ve statistikách jde ještě dál a není to vůbec optimistické. Neuvádím je tu, vcelku už to nemá smysl. Jsou to americké poměry a nás asi zajímají poměry naše.

Pevnost zdrženlivosti

Přestože ani u nás to není růžové, jedno je stále ještě jisté: že věřící mladí svobodní lidé vcelku vnímají sexuální zdrženlivost jako hodnotu. Mnozí mají v této oblasti pevné bariéry, a to přesto, že v sexuální oblasti experimentují. Je však hranice, kterou nepřekročí. Jakmile se stane, že nějakým způsobem padnou, pokládají to za hřích a náležitě se k tomu postaví. Jakmile začnou prožívat větší hloubku víry, mnohým z těch, kteří sex praktikují, začne připadat jako problém a snaží se s tím často radikálně něco dělat. To říkám jako zpovědník a pastorální rádce vysokoškoláků. Přesto je tu zmatek. Mnozí věřící se ptají: Proč je to špatné?

Tlak médií a prostředí je enormní. Člověk proto tiše obdivuje ty, kteří se uprostřed veškerého marasmu snaží zachovávat sexuální zdrženlivost, a možná tak trochu chápe i ty, kteří to nedokázali. Sex se dnes předvádí jako věc zcela normální, která je na stejné úrovni s jídlem

nebo odpočinkem. Mnozí pokládají člověka, který ještě sex neměl, za podivína. Přesto, že současná kultura tvrdí, že sex je normální a užitečný, není tomu tak. To je jedno z nejfatálnějších poselství, které současná doba k člověku vysílá. Rozklad (úpadek, degradace), který si nevázaným sexem člověk přivodí a skrze něj i celá společnost, je až příliš viditelný.

Společnost tolerující smilstvo se stane nesnesitelnou

Teolog Joseph Donders poté, co popsal význam prvních přikázání Desatera, hlavně čtvrtého (láska k rodičům) a pátého (nezabiješ), píše: „Šesté přikázání je proti smilstvu, je proti němu v pevném kontextu. Je proti smilstvu v kontextu podmínek, které jsou nezbytné, aby se mohla budovat slušná a snesitelná společnost. Společnost, kde by bylo lidem dovoleno se zabíjet, by nebyla k žití. Společnost, ve které by bylo dovoleno opustit rodiče a ponechat je osudu, by byla nesnesitelná. Stejně nesnesitelnou by byla i společnost, která by bez mrknutí oka dovolila smilstvo a cizoložství. Bible není proti sexu. Opak je pravdou. Bible je plná sexu, řádného i bezuzdného, doporučeného i zakázaného. V Bibli najdeme dokonce poetickou knihu, která srší vášní: Píseň písní... Bible však je proti destruktivnímu sexu. Takový ničí lidskou společnost, tělo člověka. Bible je proti sexu, který produkuje děti bez příslibu domova, děti, již nebyly nikdy chtěné, po

kterých se netoužilo, o něž se nikdo nestaral, které jsou zabitě dřív, než se narodí. Bible je proti sexu, který rozbíjí existující rodinné vztahy, podminovává důvěru v rodině, ničí domov jako místo jistoty a klidu, což potřebují děti ke svému růstu. Bible je proti sexu, při kterém jsou chlapci a děvčata využíváni a zneužíváni, placeni a manipulováni. Bible je proti sexu, který využívá společenskou nerovnost, ekonomickou chudobu, totální bídu, bezmocnost, která se skrývá za krémy a prášky, za antikoncepci a tabletkami. Bible je proti sexu, který přináší nevěru, závislost, osobní destrukci, vnitřní vyprázdnění, povrchnost, využívání druhého. Bible je proti sexu, jenž brání rozvinout opravdový vztah, je jen požitkem a potěšením bez zodpovědnosti a opravdové lásky. Bible je proti smilstvu.

Harmonie chutě a rozumu

Papež Benedikt XVI. je proti smilstvu. Církev je proti smilstvu. Ne proto, že chtějí, abychom byli zpátečníci, staromódní nebo zcela hloupí, ale proto, abychom byli pokrokoví, konstruktivní, abychom se zajímali o vlastní dobro, vztahy, budoucnost, o svého ducha, svobodu mysli, abychom měli zájem o dobro lidí, o ně jako osoby, o ně samé a ne jen o jejich těla.

Jaká je definice zdrženlivosti? Zdrženlivost je ctnost, která klade sexuální chutě do harmonie s rozumem. Zdrženlivost není odmítnutí sexuality, ale její správné a rozumné užívání. Existují chvíle, kdy by se měli lidé zdržovat (vzdát se) sexuálního potěšení, ale není nutné zdržovat se aktivit shodných s rozumem. Slovem rozum, na který se odvoláváme, není myšlena nějaká abstraktní a neosobní sada pravidel, oddělených od života. Je to schopnost být realista a předvídat. Rozum je světlo, které nám osvětluje, co jdeme dělat, aby pak to, co uděláme, bylo ve shodě s našimi nejlepšími zájmy. Rozum nám pomáhá rozlišit, co je pro nás dobré nejen krátkodobě, ale hlavně dlouhodobě. Slovo dlouhodobě zdůrazňuje, protože při sexuálních choutkách právě myšlenka na dlouhodobý efekt chybí. Člověk zasažený momentální vášní a touhou po sexuálním uspokojení myslí velmi krátkodobě (pakli vůbec myslí). Je rozpálený a chce to své okamžitě, za každou cenu, slepě a bezmyšlenkovitě. Chce

mít uspokojený krátkodobý (blízký) cíl. Pomyšlení na dlouhodobé následky chybí.

Neovládaná vášň ničí člověka

Jedním ze základních problémů, které člověku způsobí sexuální nevázanost, je problém slepoty. Slepota člověka vede rovnou a evidentně k nerozváženosti, přímo k hlouposti, člověk, rozpálený žádostivostí je sotva v pozici, že udělá něco dobrého pro sebe nebo pro někoho jiného. Je známé, že prostitutky se dost často využívají jako špionky. Nejdřív daného muže rozpálí, a pak z něj vytáhnou důležité informace. Příkladem je smyslný vojenský velitel Holofernes ze Starého zákona. Ten přišel doslova o hlavu kvůli touze po Juditě: „Její sandály uchvátily jeho oko, její krása upoutala jeho duši a (její) meč přesekl jeho šíji.“ (Jdt 19,9) Zde lze vidět nebezpečnost a stupiditu neovládané sexuální vášně.

Sexuální nezdrženlivost má sklon zničit rozváženost a znemožnit člověku, aby si udržel sebeovládání nebo integritu, kterou potřebuje, aby „byl sám sebou“, doslovně. Když člověk není zdrženlivý, pak je v nebezpečí, že se nechá lehko svést k provádění věcí, které jsou proti jeho důstojnosti, věci hanebných, které nejsou ve shodě s tím, co skutečně je. Je známo hodně případů, kdy si člověk pro pár minut rozkoše zničil jméno, kariéru, základní vztahy, existenci... a musel začít žít téměř od nuly. Těžko se to logicky pochopí. Známý tomistický filosof Josef Pieper o tom, jak nezdrženlivost ničí rozvahu, píše: „Opuštění nezdrženlivosti a kapitulace duše před světem smyslnosti paralyzuje prvotní síly morálního člověka: to je schopnost v tichosti naslouchat volání reality a udělat v ústraní tohoto ticha rozhodnutí, které odpovídá konkrétní situaci a konkrétní akci.“

Člověk rozpálený

Tomáš Akvinský konal rozvážně, když vyhnal prostitutku. Kdyby byl podlehl jejím svodům, mohl velmi lehce, krom přestoupení Božího přikázání, přijít o potřebnou vyrovnanost, aby mohl dosáhnout statusu vynikajícího filosofa a teologa. Tomáš měl tehdy zaručeně zlou předtuchu vzhledem k tomu, co je v sázce. Tomuto varování uvěřil. Rozum mu řekl, co má dělat, a on

Foto: petradr / Unsplash

Slovem rozum, není myšlena nějaká abstraktní a neosobní sada pravidel. Je to schopnost být realista a předvídat.

poslechl, ač nemáme důvod k pochybnostem, že v té chvíli v něm žádala o slovo i vášně. Pozdější úvahy Tomáše Akvinského o zdrženlivosti jsou důkazem, jak jasně chápal nebezpečí, které nezdrženlivost působí mravům a intelektu člověka. Sestavil seznam osmi dcer nezdrženlivosti (nebo žádostivosti): slepotu mysli, zbrkllost (ukvapenost), bezmyšlenkovitost, nestálost, nezřízené sobectví, nenávisť k Bohu, přehnanou lásku k tomuto světu a odpor, nezáměr o svět budoucí. Tomáš vysvětluje, že tyto záležitosti působí chaos v rozumu i vůli: Slepota ničí schopnost člověka pochopit správně objekt, který má před sebou. Zbrkllost (ukvapenost) odmítá radu, není čas. Člověk je rozpálený a šíleně štváný do vášně. Nechce radu, protože se bojí, že by mu to někdo vymluvil. Bezmyšlenkovitost odmítá udělat zralý úsudek o tom, co se má stát. Člověk nepřemýšlí, neboť se bojí přijít na to, že chce udělat fatální hloupost. A to, co je momentálně před ním, je tak příjemné! Nestálost se dostává do konfliktu s příkazem rozumu vzhledem k tomu, co se má stát. Stálý, dobře zakořeněný člověk, na kterého je možné se v ostatních ohledech spolehnout, je náhle jako stéblo ve větru. Jeho permanentní závazky přestávají platit. Nezřízené sobectví je proti správnému cíli vůle, kterým je Bůh. Člověk chce to, co mu momentálně lahodí, a vůbec nemyslí na toho, kdo je autorem (tvůrcem) jeho života. Nenávisť vůči Bohu je důsledkem ohavných skutků a žádostivosti. Nic není větším důvodem

nevěry nebo odporu od víry než nezřízená sexualita. Láska k tomuto světu člověka naladí nepřátelsky vůči nástrojům, které by si měl přát ve vztahu ke svému cíli. Duchovní rady a prostředky nemají pro něj hodnotu. A odpor vůči budoucímu světu je výsledkem nechuti člověka k duchovním požitkům a hodnotám: tato nechuť je výsledkem přehnaného uspokojování rozkoší těla.

Sexuální nezdrženlivost je schopná zruinovat osobnost člověka.

Ty nečestný ubožáku!

V Shakespearově díle *Measure for Measure* (Míru za míru) Angelo navrhuje Isabella, že ušetří život jejího bratra Claudio, který se dopustil určitého sexuálního přestupku, když se s ním vyspí. Když Isabella, novicka v klášteře, hovoří o celé záležitosti se svým bratrem, v hrůze zjistí, jakým odporným nemravou se stal kvůli tělesným choutkám. „Smrt je strašná věc,“ říká Claudio, který pohrdá čistotou své sestry. „A hanebný život odporný,“ odpovídá Isabella. Claudio začne být dotěrnější při naléhání: „Sladká sestro, dovol mi žít. Který hřích bys neudělala, abys zachránila bratrovi život? Příroda ti odpustí skutek, který uděláš, a ten se stane ctností.“ Její odpověď je však velmi rázná: „Ó ty zvíře! Ó nevěrný zbabělče! Ó nečestný ubožáku! Zůstaneš člověkem z mojí neřesti? Není to krvesmilstvo získat život z potupy své vlastní sestry?“

A odmítne další diskusi, prohlásí, že

Foto: Mayur Gala / Unsplash

pro Claudia smilstvo není pádem, ale životním stylem: „Tvůj hřích není náhoda, ale obchod. Nechtěj je nad tebou milosrdenství, nad tebou, který ukazuješ, že jsi pasákem: Bude pro tebe lepší, když co nejdříve zemřeš.“ Claudiova zaneprázdněnost sexuálními požitky, které se mu staly „obchodem“ anebo chladnokrevným stylem života, otrávil jeho duši takovou měrou, že čest sestry pro něho nic neznamenala. Popravdě ubohý Claudio ztratil zcela smysl pro dobro a zlo. Svůj vlastní život bezuzdně miluje a na nikoho jiného ohled nebere. Smyslnost jej zcela ovládla.

Sex v centru zájmu

Na druhé straně zdrženlivost je tou nejuctyhodnější ctností. Má úctu k sobě i k druhému. Není však lehká. Ne snad proto, že by sexuální touha byla v nás tak intenzivní. Je tomu tak, protože sex je ve společnosti neustále v centru zájmu. Zdá se, jako by lidé nemysleli na nic jiného. Friedrich Nietzsche, o němž se nedá říci, že by byl nakloněn křesťanství, toto potvrzuje. V díle *Tak hovoří Zarathustra* kapitulu „O čistotě“ zahajuje výrokem: „Miluji les. Je zlé žít ve městech: příliš mnoho žádostivých lidí tam žije.“ Tomáš Akvinský dávno před tím, než se objevila masmédiá, velmi dobře chápal, jakou nebezpečnou roli reprezentuje svůdné prostředí. Říká: „Lidé nehřeší příliš kvůli svým přirozeným touhám... Ale podněty touhy, které vynalezla lidská prohnatost, jsou větší a hlavně kvůli tomu člověk víc hřeší.“

Tato věta Tomáše Akvinského nám potvrzuje, co stále říká Církev a další „zorientované“ kruhy: chování člověka není výsledkem samotných genů a osobních predispozicí, je to spíše pozorování prostředí, ve kterém žije. Jedno přísloví

praví: „Kvůli partě se i františkán oženil!“ Parta má na člověka velký vliv. V partě, které důvěřuje, dokáže odhodit téměř všechny zábrany. Takovou partou může být i širší společnost. Není lehké zůstat čistým ve společnosti, která propaguje sexuální nestřídmost, která učí mládež od raného věku užívat antikoncepci, místo aby ji uváděla do krásy mravného a čistého života, která bude v jednom kuse vykládat o tom, jak jsou diskriminováni homosexuálové, ač těžko najde konkrétní příklad, která bude takové chování romanticky přikrášlovat a tím doporučovat. Jen málo lidí dokáže postřehnout, co je za tím. Na sexuální nevázanosti vydělává: farmaceutický průmysl (antikoncepce), pornoprůmysl, trafikanti a dealéři narkotik, mafianti, protože nezřízený sex ničí osobnost člověka a jeho vztahy, ničí rodinu i zdravé touhy. Na tomto zmatku se vydělává velmi dobře, protože s jidlem roste chuť. Nejen na sex, ale i jiné připojené závislosti. Kdo to pochopí, zjistí, že jde o skutečný dábelický cyklus.

Hollywood to pochopil

Sigmund Freud měl zřejmě pravdu, když řekl, že základní hybnou silou člověka je sexualita a násilí. (Hollywood to pochopil.) Měl však jen částečnou pravdu. Sv. Augustin, který věděl hodně o sexuální nezdrženlivosti a nezřízenosti, se prodral dál. Podle něho základní hybnou silou člověka je touha po věčném, trvalém a nikdy nekončícím štěstí, což je v křesťanské terminologii Bůh (to nevěřící nevědí). Proto prohlásil: „Pro sebe jsi nás stvořil, Bože, a nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě!“ Tím chtěl říci, že všechny sexuální a s tím spojené touhy jsou v základě touhou po ztraceném ráji,

po Bohu. Tuto touhu do nás vložil sám Bůh. Máme tedy správný hlad, jen jej tišíme nesprávnou stravou.

Co s tím? Řešení je už naznačené: Člověk by měl jít k podstatě a zkoumat své touhy, jejich základ, zdroje a dojít k nejzákladnější. Scott Peck to vyjádřil citací z díla jednoho autora – *Eden Express* – tak, že každý z nás touží jít do ráje (Edenu). Děláme to tak, že se snažíme cestovat do ráje, z něhož jsme se sami vyhnali. Cesta zpět však neexistuje, je ve skutečnosti cestou do pekla. Existuje pouze cesta vpřed. A to přes utrpení, bolesti i frustrace. Člověk, který hledá rychlé uspokojení sexuální touhy, neumí pochopit, proč by měl trpět jejím odmítnutím a místo toho se oddat záležitostem, které mu krátký čas mohou působit diskomfort (nepohodlí), ale dlouhodobě jej vedou k zocelení (posílení) a jsou tak cestou do skutečného ráje.

Jak si budovat sexuální zdrženlivost? Meditací, duchovním hledáním, hledáním podstaty. Hledáním opaku osmi dcer nezdrženlivosti, o kterých píše sv. Tomáš Akvinský: světlo myslí, trpělivost, přemýšlení, stálost, opravdovou sebelásku, lásku k Bohu, skutečnou a prozíravou lásku k tomuto světu a zájem o věci světa budoucího. Hlavně se tak činí duchovním a svátostným způsobem (životem), kterým se člověk dostává do stavu Boží milosti. Boží milost přece dělá zázraky. Připomeňme si, co řekl sv. Tomáš Akvinský: milost (Boží) je pro člověka důležitějším činitelem než dědičnost či prostředí, ze kterého vyšel.

Vážíš si sexuální čistoty? Snažíš se o ni? Je pro tebe hodnotou? Snažíš se pochopením její hodnoty jít do hloubky? Jak se vyrovnáváš s tlakem společnosti, kde žiješ, v otázce sexuální zdrženlivosti? Umíš prohlednout, co je za tím, co lidé praktikují? Dokážeš snést i výsměch kvůli sexuální zdrženlivosti? Co děláš pro to, aby ses udržel mravně čistým? Jak to řešíš, když se ti to občas nepodaří?

Přeložila Sylva Bernardová

Zpracováno podle DeMarco, Donald. *The Heart of Virtue: Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character*. San Francisco: Ignatius Press, 1996.

SLOVA, KTERÁ MUSÍ ZAZNÍT: „TATI, KDE JSI?“

Foto: Nikola Saliba / Unsplash

Otec v rodině zabraňuje tomu, aby se pouto mezi matkou a dítětem stalo patologickým. Pouze matka může být těhotná a kojit. Rovnost není identičnost.

Současnost je plná překvapivých paradoxů. V Belgii se prosazuje myšlenka delší a povinné otcovské dovolené. A to mě těší! Ve Francii se zase uvažuje nad možností asistované reprodukce pro lesbické páry a svobodné ženy, což je v Belgii povoleno už od roku 2007. Otec by se tak stal právně nepotřebným. Napříště by byl volitelným, dobrovolným, jednoduše nadbytečným. Přitom v posledních desetiletích byla jeho role přehodnocena: otec se účastní porodu, přebaluje, krmí a koupe. Snaží se nevracet domů příliš pozdě, aby se mohl pomazlit s děťátkem. Jeden krok vpřed, jeden krok zpět.

Něco ve mně se tomuto francouzskému návrhu vzpírá. Snažil jsem se jít hlouběji, ptát se psychologů, psychoanalytiků, antropologů, filozofů, zkrátka lidí vzdělanějších, než jsem já.

Ve jménu koho?

Co jsem se dozvěděl? Především je tu základní zákonitost všech vztahů a plného lidského růstu: je zapotřebí někdo třetí,

třetí strana. Jeho úkolem je bránit ostatním dvěma, aby se točili v kruhu. Otec v rodině zabraňuje tomu, aby se pouto mezi matkou a dítětem stalo patologickým. Přichází, aby přerízl pupeční šňůru. Jak často citujeme Saint-Exupéry a jeho slavné „hledět společně stejným směrem“. Když chybí třetí, mám oči jen pro druhého, až se v nich nakonec zrcadlím sám, tak jako se Narcis odrazil v vodní hladině.

V každém z nás je mužský a ženský princip, nikoli však rovnoměrně. Tyto dvě základní dimenze v ideálním případě vedou k setkávání muže a ženy, psychologicky i biologicky. Víme, že se tak nestane vždy. Mohou se stát neštěstí: manželská rozluka, předčasná úmrtí... Manžel může zůstat sám. Ale považovat tento nedostatek za normální, úmyslně odsunout biologického otce stranou, popírat to, že se mužskost a ženskost doplňují, záměrně ignorovat hlubokou jednotu mezi tělesností a psychikou – to vše je hranice, kterou bych nepřekonával. Možnost rozvíjet se v celé své lidskosti je dítěti úmyslně

odeprána. Ale ve jménu čeho?

Vnímání pohlavní rozdílnosti, zásadní pro definici lidské bytosti, bylo narušeno a propojení s kulturou nadhodnoceno na úkor biologické přirozenosti. Jistě, vztahy mezi muži a ženami jsou částečně sociální konstrukcí, ale ne výhradně. Je tu také tělesný základ. Pouze matka může být těhotná a kojit. Je třeba spojit sociální s biologickým. Rovnost – kterou si přejí – není identičnost.

Sbohem, matko přírodo

Začínáme litovat toho, že rod „Sapiens“ – tedy my! – je omezován přírodou, která nás obklopuje a která je naší kolébkou. Jednáme jako její „páni a vlastníci“ (*Descartes*), využíváme ji pouze ke svému prospěchu, podrobujeme ji svým vlastním pravidlům a nechováme k ní žádný respekt. Chceme si nyní vytvořit vlastní lidskou přirozenost a opomíjíme svou biologickou zakořeněnost. Slyšeli jsme jednoho francouzského poslance říkat, že bojuje za „právo na oplodnění bez sexu pro všechny“. Transhumanismus vybízí člověka, aby definitivně řekl matce přírodě sbohem, jak napsal Max More ve svém dopise. Právě proto se zapomnělo na otce. Připomíná mi to *Konec civilizace* od Aldouse Huxleyho. Ale v jeho době šlo o sci-fi. Dnes se to postupně stává kulturní realitou.

Mnoho lidí se obává, že tak přispíváme k velkému antropologickému zlomu. Bezpochyby bude trvat několik generací, než pochopíme všechny jeho důsledky. Proč tedy opomíjet moudrý princip předběžné opatrnosti? Stále je sice možné se s následky vyrovnat, neplatí to však automaticky.

Charles Delhez
CathoBel
Přeložila Michaela
Vošvrđová

P. Charles Delhez SJ
belgický jezuita a sociolog

HÁJIT KRISTOVO JMÉNO

Evropský parlament vyzval sedm členských zemí, aby urychleně ratifikovaly Istanbulskou úmluvu. Toto usnesení podpořilo 500 ze 751 europoslanců. Svou výzvu parlament směřoval k Slovensku, Bulharsku, České republice, Litvě, Lotyšsku a Velké Británii. Prakticky v tom samém okamžiku slovenský parlament ústavní většinou ratifikaci Istanbulské úmluvy odmítl.

Možná jste zaregistrovali, že Čína chystá další krok v registraci svých občanů ve smyslu kontroly. Poté, co jsou všude na ulicích kamery se zvláštní schopností rozeznávat jednotlivé obličeje, mají na stole návrh, aby každý majitel mobilního telefonu měl zaregistrované foto obličeje v centrální databázi.

Patří se srdečně pográtulovat. Otec Philip Bochanski, výkonný ředitel organizace Courage International, která poskytuje pastorační, modlitební a společenskou podporu osobám s homosexuálními sklony, které se rozhodly k životu v čistotě podle katolické nauky, obdržel nejvyšší papežské vyznamenání udělované laikům, čestný kříž Pro Ecclesia et Pontifice.

Před padesáti lety, na první adventní neděli 30. listopadu 1969, katolická církev přistoupila oficiálně k liturgické reformě. „Dokonce i příznivci liturgické reformy, mezi něž se počítám, musí uznat, že existuje jakási souvislost mezi tím, co se stalo před padesáti lety, a dvěma znepokojivými jevy: totiž upadající návštěvností mší a vytrácejícím se přesvědčením o reálné přítomnosti Krista v Eucharistii,“ říká na portálu *First Things* George Weigel, slavný životopisec Jana Pavla II. Bylo by zajisté zásadně špatně, kdybychom ze všeho, co se nyní děje s liturgií i duchovním životem katolíků v našich časech, obvinili Druhý vatikánský koncil. Ale zastánci i kritici liturgické reformy se v zásadě shodnou na tom, že se např. nedělní návštěva mše svaté stala pro některé spíše rekreační aktivitou pro jakousi psy-

Dominik kardinál Duka OP. Foto: Martina Rehorova / Člověk a víra

chickou pohodu a zážitek společenství.

Maďarská vláda uspořádala celosvětovou konferenci, na které spojila lidi z celého světa, bojující v první linii v pomoci pronásledovaným křesťanům. Arcibiskup z Mosulu na konferenci potvrdil, že pronásledování v Iráku vedlo k tisícům konverzí muslimů ke křesťanství. „Ano, ztratili jsme všechno kromě naší víry v Ježíše Krista,“ řekl arcibiskup Moussa. ISIS od roku 2014 do roku 2017 obsadil Mosul, spáchali mnoho krutostí a vyhnali téměř všechny křesťany ze starověkého, kdysi křesťanského, města. Od té doby se vrátila jen hrstka křesťanů.

Krajský soud v Brně odmítl žalobu kardinála Duky požadující omluvu za uvedení dvou kontroverzních her kontroverzního režiséra Frliče. Podle zprávy z pražského arcibiskupství právníci podají odvolání. Krajský soud žalobu zamítl

se zdůvodněním, že žalobci nemají právo podat žalobu ve veřejném zájmu. „Tak odvolací soud hodnotí ochranu dobrého jména církve a Ježíše Krista. Oprávnění hájit Ježíše Krista dle soudu nemá nikdo. To je však v rozporu se specifickým posláním kardinála – konat a chránit církev jménem papeže.

Dalším důvodem zamítnutí bylo, že křesťanů je v ČR málo, tedy jejich víra má menší ochranu vůči svobodě slova. Považujeme za neakceptovatelné, aby z důvodu, že je u nás menšina věřících křesťanů, bylo možné urážet a hanobit základ jejich víry, protože si to podle soudu demokratická většina přeje. Dostáváme se tak zpět do totalitního myšlení a do doby, kdy u nás byli křesťané a církev pronásledována a utlačována,“ prohlásil pražský arcibiskup.

–zd-